

Dragan Popovski—Dada

Umetnička galerija

Slobodanka Parlić Barišić

Posle niza osrednjih likovnih manifestacija u Skopju ove sezone, samostalna izložba skulptura Dragana Popovskog — Dade, koja je bila otvorena u prostorijama Umetničke galerije, predstavljala je događaj od posebnog značaja. Ovom prilikom mislimo na novinu koju delo Dragana Popovskog — Dade donosi u ovom trenutku. Ta se novina, pre svega, odražava u izboru novog materijala (mermer) koji umetnik sada prvi put koristi. Napustivši drvo, materijal u kojem je dosad pronalazio svoj izraz, Popovski — Dada sada dokazuje da promena u materijalu nije ništa drugo do nadgradnja onog govora kojim se ranije služio.

Ako bismo uporedili njegova ranija ostvarenja, posebno ona iz serije „duvan“, otkrili bismo da je preostalo mnogo elemenata karakterističnog nizanja detalja i asocijacija i u njegovoj novoj skulpturi.

Na taj način, susret sa dvadesetak skulptura zastupljenih na ovoj izložbi nameće nam zaključak da se Dragan Popovski — Dada kreće onim istraživačkim putem koji teži da maksimalno afirmiše formu kao čist skulptorski izraz, da, isto tako, prati onaj narativni momenat u delu koji ne

neguje samo detaljima stilizirane ornamentike već ga afirmiše aktuelnom likovnom morfologijom.

Očigledno je da Popovski — Dada ne analizira više unutrašnju i spoljašnju senzaciju svoje primarne inspiracije: niske duvana, kao što je to činio u ranijim delima; njega više ne zanima grafička skala ili hromatske vrednosti. On sve te kvalitete sada želi da sugerise formom koja će imati toliku asocijativnu snagu da će nas uvek vraćati njegovom početku.

No, nije samo duvan njegova tema i njegova preokupacija, premda taj ciklus dominira. Prisutni su i drugi sadržaji: ptica, list itd., ali su oni iskazani krajnje simplifikiranom formom kojoj ne nedostaje snage. Tražeći neke univerzalne istine kroz konkretne predmete svog interesovanja, Popovski — Dada se u svojoj skulpturi približava i univerzalnim instinama otkrivajući nam onu lepotu i skladnost u skulpturi koja inicira istinski likovni doživljaj.

Ivanovski — Matevski — Mijakoski

Muzej savremene umetnosti

Sonja Dimitrova Abadžieva

Skulpture Ivanovskog, jednostavne i potpuno oslobođene literarnog konteksta, pripadaju nereprezentativnoj umetnosti „oštrih ivica“ ili „minimaln arta“. To će reći da je umetnik zaokupljen čisto likovnom problematikom, što sa druge strane ne znači i samo kontaktiranje sa praznim likovnim egzibicijama. Njegov pristup respektuje, pre svega, određene nematerijalne nadražaje psihofizičkog i matematičkog karaktera; vibracije, ritmove, impulse. Konačno osmišljavanje njegove polazne ideje prolazi kroz dugi analitičko-scientistički proces zaustavljajući se definitivno na jednoj relativno podnošljivoj redukciji plastičnog izraza u primarnu formu. Zahvaljujući veoma osmišljenoj likovnoj organizaciji, postignuta je tražena dinamika ovih veoma uzbudljivih plastičnih struktura i njihove stvarne unutrašnje kauzalnosti i uspostavljen je logičan dijalog među osnovnim elementima. Ove skulpture bi postigle svoj potpun efekat, ukoliko bi im bio omogućen prelaz ka stvarnom kretanju (kinetička plastika), jer se i u njihovoj sadašnjoj koncepciji oseća pokretački potencijal. Ove „intelektualne namere“, kako ih sam umetnik naziva, nisu samo informacije već psihološki eksperimenti sa publikom, izazov ili poziv autora da budu reinterpetirane. U ovakvom slučaju, mentalna intervencija je primaran faktor, a vizuelna kontemplacija sekundaran.

U slikarstvu Đoke Matevskog mogu se videti značajnije kvalitativne promene, kako u sadržinskoj motivaciji, kompozicijskoj i kolorističkoj organizaciji tako i u stilskom opredeljenju. Razmišljanja o relaciji čovek-priroda i o njihovoj uzajamnoj povezanosti, prelaze u sferu psihološko-podsvesnih uslovnosti u dijalogu između čoveka i prirode. Mladalačko neobavezno registrovanje biološko-fizioloških procesa, uporedo sa likovnim usavršavanjem umetnika, prelazi podjednako u emocionalnu i ra-

cionalnu angažovanost autora za smisao egzistencije od rađanja do smrti, za nezavisnost, potisnutost i samouništaivanje današnje civilizacije. Pesimističko raspoloženje i pored upornosti umetnika, zahvaljujući likovno-estetskim intervencijama, u krajnjoj realizaciji gubi od svoje idejne ubedljivosti i amortizuje se ili pretapa u fražilno tkanje strukture slike, u krajnju, reklo bi se, ranjivu teksturu boje. Raniji uticaji, pre svega Stojana Čelića, postepeno nestaju, naročito u slikama iz 1972. i 1973. godine, ustupajući mesto individualnim istraživanjima. Asocijativno sukcesivno prelazi u figuraciju, ostajući i dalje u okviru likovnog sveta slikara koga već poznajemo.

Iako je prvi utisak, koji nam se danas nameće pred platnima Riste Mijakoskog, veoma uzbudljiv — savremen koloristički tretman, prošireni horizonti interesa za događaje današnjice, u sledećem se analitičko-misaonom pristupu otkriva uzaludno trošenje energije autora za periferne i beznačajne efekte. Koristeći istovremeno elemente nove figuracije, op-arta i portreta, kao i nadrealizma, stvorio je jednu heterogenu viziju opterećenu likovnim nekorektnostima. Preokupiran depresivnim i destruktivnu delovanjem civilizacije, zabrinut za budućnost i sudbinu čovečanstva, njegovo nastojanje da utiče na promenu svakodnevnih deformacija u današnjem svetu, svodi se, u krajnjoj konsekvenci, na ilustrativne ideograme, na ceo jedan deskriptivan urbano-tehniciziran instrumentarij — saobraćajne oznake, pešački prelazi, raskrsnice, itd. Njegova se zabrinutost za čoveka topi u konfuziji jednog raštimovanog sveta, pokorava se simbolokratiji, efemernim psihičkim efektima. U ambivalentnosti stilskih nastojanja, oseća se uticaj Veličkovića, Damnjana, Frankovskog itd.

Retrospektiva Vasilija Popovića — Cica (1914—1962)

Sonja Abadžieva Dimitrova

Muzej savremene umetnosti

Makedonski likovni umetnik Vasilije Popović — Cico, delovao je u likovnom životu Makedonije još pre rata, da bi kasnije bio među desetericom makedonskih umetnika koji su formirali Društvo likovnih umetnika Makedonije (1945). Međutim, on je ispustio slikarsku četkicu pre

starijih kolega (Pandilov, Ličenoski, Martinoski, Vladimirovski); otišao je neočekivano u momentu kada je u njegovom stvaralaštvu bila evidentna pojava novih, suštinskih i kvalitativnih promena.

Radoznalost njegovog duha dovela je do ovog višeslojnog ansambla (vrlo